

Petre Țuțea este omul care iese, oricât de paradoxal ar suna, din tiparele biografiei sale consemnate. Doar cine l-a văzut sau l-a ascultat vreodată înțelege de ce. O inteligență ascuțită, plăcerea socratică de a vorbi, energia persuasivă, umorul involuntar, limbajul direct țintind spre idee, flacăra gândului, logica și metafora rostirii, ochii jucăuși, dincolo de înfățișarea modestă a unui om peste care a trecut timpul, toate acestea compun un portret inedit.

Filosof, eseist, doctor în economie politică și drept, absolvent Magna cum laude al Facultății de Drept de la Cluj, apoi al Universității Humboldt din Berlin, Petre Țuțea (1902-1991) a aparținut elitei intelectuale interbelice, alături de Mircea Eliade, Constantin Noica, Radu Gyr, Mircea Vulcănescu, Nae Ionescu.

Regimul comunist l-a arestat și condamnat, (a fost închis la Jilava, Ocnele Mari, Aiud, timp de 13 ani), i-a controlat apoi în permanență viața, împiedicându-l să publice.

Din tot ce a scris sau au scris alții ascultându-l, stând de vorbă cu el sau intervievându-l, vă recomandam cel puțin două titluri de referință:

- „Între Dumnezeu și neamul meu”, Fundația Anastasia, 1992

- „322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea”, Ed. Humanitas, București, 1993

Primul titlu definește perfect cele două repere supreme care l-au însuflețit de-a lungul vieții, despre care niciodată, cu un farmec unic, nu obosea să vorbească.

Am selectat câteva citate din interviurile anilor 90-91, pe care le-am considerat relevante pentru modul de a gândi și felul de a fi al celui supranumit „Socrate al României” sau văzut de Liiceanu ca „un personaj, cabotin de geniu dotat cu o oralitate prodigioasă, dar incapabil să scrie o pagină coerentă.”

- Definiția mea este Petre Țuțea, românul. Am apărat interesele României în mod eroic, nu diplomatic. Prin iubire și suferință. Și convingerea mea este că suferința rămâne totuși cea mai mare dovadă a dragostei lui Dumnezeu.
- I-am spus părintelui Stăniloae că nu mă consider un Socrate. Dar cum vă socotiți? Popă, zic. Și unde aveți parohia? N-am parohie, dar spovedesc pe unde pot.
- De-aia am și stat 13 ani în temniță (...) Știi că eu sunt foarte vorbăreț și am plătit de mi-au sărit ochii. Dacă eram tăcut, dacă eram un om cumsecade - că ăștia nu pățesc niciodată nimic... Un om care nu vrea nimic, nici nu deranjează, nici nu e deranjat (...) Păi dacă am sta toți în mutismul ăsta, în liniștea asta, am progresa când salcia ar deveni avion. Omul trebuie să fie activ, chiar dacă greșește.
- Eu, în tinerețe, am fost un om de extremă stânga. Iar la maturitate, de extremă dreapta. Iar acum mă consolez cu calitatea mea de român întreg.
- Fraților, dacă vom muri toți aici -eram tânăr, în haine vărgate și în lanțuri- nu noi facem cinste Poporului Român că murim pentru el; el ne-a făcut onoarea să murim pentru el.
- Sunt român și, ca orice român, mă socot buricul pământului. Că, dacă n-aș fi român, n-aș fi nimic. Nu mă pot imagina francez, englez, german. Sunt român prin vocație. Tot ce gândesc devine românesc.
- (Întrebat cum vede participarea românilor la mântuirea lor) Simplu, ducându-se la Biserică și folosind știința ca periuța de dinți. Tot ce spune știința să nu-i lase cu gura căscată și tot ce spune un popă de la Cucuieții din Deal să considere un adevăr ritualic.
- Fără Biblie, europenii, chiar și laureații premiului Nobel, dormeau în crăci.
- Shakespeare, pe lângă Biblie, -eu demonstrez asta și la Sorbona- e scriitor din Găești.

- Știi unde poți căpăta definiția omului? În templu. În biserică. Acolo ești comparat cu Dumnezeu, fiindcă exprimi chipul și asemănarea Lui. Dacă Biserica ar dispărea din istorie, istoria n-ar mai avea oameni. Ar dispărea și omul.
- În fața lui Dumnezeu, geniul e văr primar cu idiotul.
- Badea Gheorghe, care se sincronizează cu clopotele de la biserică, e laureat al premiului Nobel pe lângă Kant.
- Să te autodisprețuiești zilnic, pentru ca în golul lăsat în tine să poată intra Dumnezeu.
- O babă murdară pe picioare care stă în fața icoanei Maicii Domnului în Biserică, față de un laureat al premiului Nobel ateu, aia e om și ăla e dihor.
- Destinul uman nu e o invitație la fericirea de a trăi. Singurul mod de a evita neliniștea metafizică a cimitirelor este religia. Cu religia intri în cimitir în plimbare. Cu filosofia intri în cimitir -cum a intrat prietenul meu Cioran- prin disperare.
- Eu când discut cu un ateu e ca și cum aș discuta cu ușa. Între un credincios și un necredincios nu există nicio legătură. Țăla e mort, sufletește mort, iar celălalt e viu. Credinciosul creștin e viu.
- Sunt foarte puțini inventatori. Numai naturi alese. Care au har. Care e har divin. Păi, au căzut mere și în cap la atâtea dobitoace de-a lungul istoriei și n-au descoperit legea gravitației. Și prin căderea mărului nu o descoperea nici Newton. El spune: am fost inspirat, deci un favorizat al divinității.
- Personajele astea, maimuța și omul Primigenius, eu nu sunt neam cu ăștia. Îmi pare rău!

- Soluția ideală, în situații inexplicabile, e cea a lui Emil Cioran: perplexitatea!

Text: Prof. Ioana Luminița Ungureanu